Πάτρα, 01/07/2026
Αριθμ. Πρωτ.: 50444

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Κοσμητεία Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Σ.Ο.Ε.Δ.Ε.)

2η Έκθεση αποτύπωσης κάλυψης Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης Σ.Ο.Ε.Δ.Ε.

Μέλη Επιτροπής

Νικόλαος Χατζησταμούλου, *Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Οικονομικών Επιστημών (Συντονιστής)*

Κωνσταντίνος Γιωτόπουλος, *Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας (Μέλος)*

Μαρία Κωνστάντογλου, *Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού (Μέλος)*

Μαρία Καίσαρη, *Μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων (Μέλος)*

Περιεχόμενα

Σκοπός μελέτης αποτύπωσης 3

Συλλογή στοιχείων και πληροφοριών 3

Ακαδημαϊκό έτος 2025-2026 4

Συνοπτική παρουσίαση της κάλυψης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην ΣΟΕΔΕ 4

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών 4

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων 5

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας 5

Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού 5

Προτάσεις για περαιτέρω πρόοδο 5

Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025 7

Συνοπτική παρουσίαση της κάλυψης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην ΣΟΕΔΕ 7

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών 7

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων 13

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας 21

Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού 29

Προτάσεις για περαιτέρω πρόοδο 35

Σκοπός μελέτης αποτύπωσης

Η παρούσα αποτύπωση αποσκοπεί στην αποτύπωση της συμβολής του Προγράμματος Σπουδών της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Σ.Ο.Ε.Δ.Ε.) του Πανεπιστημίου Πατρών στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) του ΟΗΕ, μέσω της χαρτογράφησης των μαθημάτων που ενσωματώνουν σχετικές θεματικές.

Στην πρώτη αυτή προσπάθεια αποτύπωσης, στόχος είναι η αναγνώριση του βαθμού κάλυψης ανά στόχο, η ενίσχυση της διαφάνειας ως προς τη βιωσιμότητα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και η διαμόρφωση βάσης για μελλοντικές βελτιώσεις.

Μια τέτοια καταγραφή είναι ιδιαίτερα σημαντική τόσο για τις διεθνείς κατατάξεις στις οποίες συμμετέχει το Πανεπιστήμιο, όσο και για την τεκμηρίωση στοιχείων που σχετίζονται με τα κριτήρια της ΕΘΑΕΕ, συμβάλλοντας στη συνολική αποτίμηση της ποιότητας και της στρατηγικής κατεύθυνσης της Σ.Ο.Ε.Δ.Ε. Ακολουθώντας καλές πρακτικές διεθνών ιδρυμάτων, η μελέτη παρέχει μια συνοπτική, ποσοτική εικόνα της υφιστάμενης κατάστασης, ώστε να υποστηρίξει στοχευμένες δράσεις με άξονα τη βιωσιμότητα.

Συλλογή στοιχείων και πληροφοριών

Οι απαντήσεις σχετικά με την κάλυψη ή συνεισφορά των μαθημάτων στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals - SDGs) συλλέχθηκαν μέσω online φόρμας σε μορφή Excel, η οποία περιλάμβανε το σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ) κάθε Τμήματος της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πατρών. Τα μέλη ΔΕΠ που είναι υπεύθυνα για τη διδασκαλία των μαθημάτων κλήθηκαν να επιλέξουν ποιοι από τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης καλύπτονται στο πλαίσιο του κάθε μαθήματος.

Στις περιπτώσεις όπου δεν ήταν δυνατή η απάντηση από τους διδάσκοντες, η Επιτροπή προχώρησε σε συμπλήρωση με βάση διαθέσιμες επίσημες πληροφορίες, κυρίως από τα εγκεκριμένα περιγράμματα μαθημάτων, όπου αυτό ήταν εφικτό.

Η τελική ανάλυση βασίζεται σε αυτόν τον συνδυασμό δηλωμένων και τεκμηριωμένων στοιχείων.

Ακαδημαϊκό έτος 2025-2026

Για το ακαδημαϊκό έτος 2025-2026, η αποτύπωση της ενσωμάτωσης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) βασίστηκε στις δηλώσεις των μελών ΔΕΠ των Τμημάτων της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Σ.Ο.Ε.Δ.Ε.) σχετικά με τα μαθήματα που διδάσκουν. Τα αποτελέσματα αποτυπώνουν το ποσοστό των μαθημάτων που καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ, ενώ το μέσο ποσοστό ανά εξάμηνο εκφράζει τον μέσο βαθμό κάλυψης κάθε ΣΒΑ στο σύνολο των μαθημάτων του αντίστοιχου εξαμήνου, όπως αυτός δηλώθηκε από τους διδάσκοντες.

Συνοπτική παρουσίαση της κάλυψης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην ΣΟΕΔΕ

Ακαδημαϊκό έτος 2025-2026				
Τμήμα	Οικονομικών Επιστημών	Διοίκησης Επιχειρήσεων	Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας	Διοίκησης Τουρισμού
Σύνολο διδασκόμενων μαθημάτων	58		82	57
Σύνολο μαθημάτων που αποτυπώθηκαν/καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ	38		77	55
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ	37.2%		28.72%	40.97%
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο Χειμερινό Εξάμηνο	41.18%		29.11%	42.02%
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο Εαρινό Εξάμηνο	37.25%		28.33%	39.96%

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Οι μεταβολές στην κάλυψη των Στόχων στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, φαίνονται παρακάτω:

Τμήμα	**Ακαδημαϊκό έτος 2025-2026**	**Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025**	**Μεταβολή**
Σύνολο διδασκόμενων μαθημάτων	58	58	-
Σύνολο μαθημάτων που αποτυπώθηκαν/καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ	38	37	+1
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ	37.2%	37.8%	+0.6%
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο Χειμερινό Εξάμηνο	41.18%	42.91%	-1.73%
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο Εαρινό Εξάμηνο	33.53%	33.53%	-

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

Οι μεταβολές στην κάλυψη των Στόχων στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, φαίνονται παρακάτω:

Τμήμα	Ακαδημαϊκό έτος 2025-2026	Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025	Μεταβολή
Σύνολο διδασκόμενων μαθημάτων	79	77	+2
Σύνολο μαθημάτων που αποτυπώθηκαν/καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ	41	39	+2
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ	11.32%	13.37%	-2.05
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο Χειμερινό Εξάμηνο	10.76%	12.05%	-1.29
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο Εαρινό Εξάμηνο	11.92%	14.87%	-2.95

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας

Κατά την περίοδο αναφοράς (2025-2026), δεν υπήρξαν μεταβολές στην κάλυψη των Στόχων στο Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας.

Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού

Κατά την περίοδο αναφοράς (2025-2026), δεν υπήρξαν μεταβολές στην κάλυψη των Στόχων στο Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού.

Προτάσεις για περαιτέρω πρόοδο

Η Επιτροπή θεωρεί σκόπιμο να επαναλάβει κατά την περίοδο αναφοράς τις παρακάτω προτάσεις βελτίωσης, καθώς εξακολουθούν να παραμένουν επίκαιρες και αναγκαίες για την περαιτέρω ενίσχυση της λειτουργίας των Τμημάτων. Οι προτάσεις οργανώνονται ανά επίπεδο παρέμβασης, ώστε να είναι περισσότερο λειτουργικές και να μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο αναφοράς, σχεδίου δράσης ή συζήτησης σε επίπεδο Τμήματος.

1. **Διδακτικό**

   - Επανεξέταση μαθημάτων που δεν περιλαμβάνουν ΣΒΑ και εντοπισμός σημείων όπου μπορούν να ενσωματωθούν σχετικές έννοιες.
   - Εμπλουτισμός των μαθησιακών στόχων και περιεχομένων με θεματικές που σχετίζονται με περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική βιωσιμότητα.
   - Σχεδιασμός ή επικαιροποίηση μαθημάτων με σαφή αναφορά σε έναν ή περισσότερους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.
   - Ενθάρρυνση των διδασκόντων για ανάθεση φοιτητικών εργασιών, μελετών ή εφαρμογών σχετικών με τους ΣΒΑ.

2. Διοικητικό & θεσμικό επίπεδο

- Υποστήριξη από τη μονάδα διασφάλισης ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) για τη συστηματική παρακολούθηση της προόδου
- Πλήρης καταγραφή και αξιολόγηση όλων των μαθημάτων σε σχέση με την ενσωμάτωση ΣΒΑ.
- Εισαγωγή κριτηρίων ευθυγράμμισης με τους ΣΒΑ κατά τον σχεδιασμό ή την αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών.
- Δημιουργία ή αξιοποίηση διεπιστημονικών μαθημάτων ή θεματικών ενοτήτων σχετικών με τη βιωσιμότητα, διαθέσιμων σε φοιτητές όλων των ετών.
- Ετήσια έκθεση αποτύπωσης της ενσωμάτωσης των ΣΒΑ στο πρόγραμμα σπουδών, με βάση δείκτες και ποιοτική ανάλυση.

3. Στρατηγική κατεύθυνση

- Διατύπωση *σαφούς στρατηγικού στόχου* της Σ.Ο.Ε.Δ.Ε. για την ενίσχυση της βιωσιμότητας στην εκπαίδευση.
- Σύνδεση της στρατηγικής της Σ.Ο.Ε.Δ.Ε. με το *Θεματολόγιο 2030 και τους SDGs* σε επίσημα έγγραφα (π.χ. Εσωτερικός Κανονισμός, Προγραμματισμός Μαθημάτων).
- Ενίσχυση της *διατμηματικής και διεθνούς συνεργασίας* σε θέματα εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025

Συνοπτική παρουσίαση της κάλυψης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην ΣΟΕΔΕ

Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025				
Τμήμα	Οικονομικών Επιστημών	Διοίκησης Επιχειρήσεων	Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας	Διοίκησης Τουρισμού
Σύνολο διδασκόμενων μαθημάτων	58	77	82	57
Σύνολο μαθημάτων που αποτυπώθηκαν/καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ	37	39	77	55
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ	37.8%	13.37%	28.72%	40.97%
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο Χειμερινό Εξάμηνο	42.91%	12.05%	29.11%	42.02%
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο Εαρινό Εξάμηνο	33.53%	14.87%	28.33%	39.96%

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Το ποσοστό ενσωμάτωσης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών (ΤΟΕ) ανέρχεται σε 37.8%, στοιχείο που υποδεικνύει μια ανερχόμενη αλλά ακόμη περιορισμένη ενσωμάτωση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στο πρόγραμμα σπουδών. Το εύρος της διαφοράς μεταξύ των εξαμήνων, με 42.19% στο χειμερινό και 33.53% στο εαρινό, δείχνει ότι η ένταξη των ΣΒΑ δεν είναι ομοιογενής, και πιθανόν να σχετίζεται με τη φύση των προσφερόμενων μαθημάτων ή την κατανομή των διδακτικών αντικειμένων.

Η παρούσα εικόνα προσφέρει ένα χρήσιμο σημείο εκκίνησης για στοχευμένες βελτιώσεις, τόσο σε επίπεδο περιεχομένου όσο και δομής του ΠΠΣ. Η εμβάθυνση της ενσωμάτωσης των ΣΒΑ μπορεί να ενισχύσει τη συνοχή του προγράμματος με τις διεθνείς στρατηγικές για τη βιώσιμη εκπαίδευση, ενώ ταυτόχρονα να εξοπλίσει τους φοιτητές με οριζόντιες δεξιότητες και γνώσεις που απαιτούνται σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο. Η παρούσα αποτύπωση υποδεικνύει την δυνατότητα περαιτέρω ενίσχυσης και ευθυγράμμισης του Τμήματος με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές προτεραιότητες.

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Σύνολο διδασκόμενων μαθημάτων	Σύνολο μαθημάτων που αποτυπώθηκαν/καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ	Μαθήματα Χειμερινού Εξαμήνου	Μαθήματα Εαρινού Εξαμήνου
58	37	17	20
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ			
Στο ΠΠΣ	Χειμερινό Εξάμηνο		Εαρινό Εξάμηνο
37.8%	42.91%		33.53%

Γράφημα 1. Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΟΕ, Σύνολο.

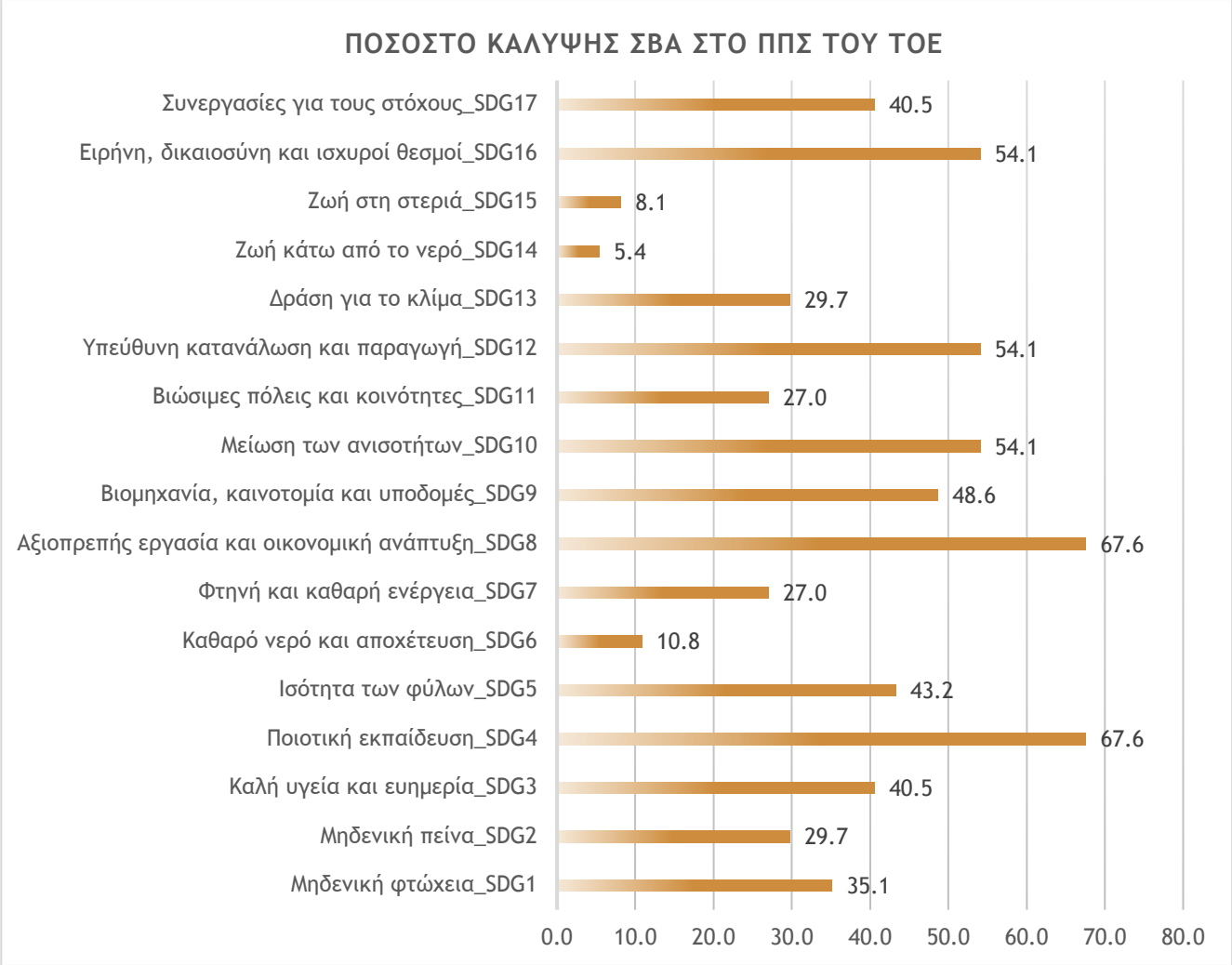

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Γράφημα 2. Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΟΕ, Χειμερινό Εξάμηνο.

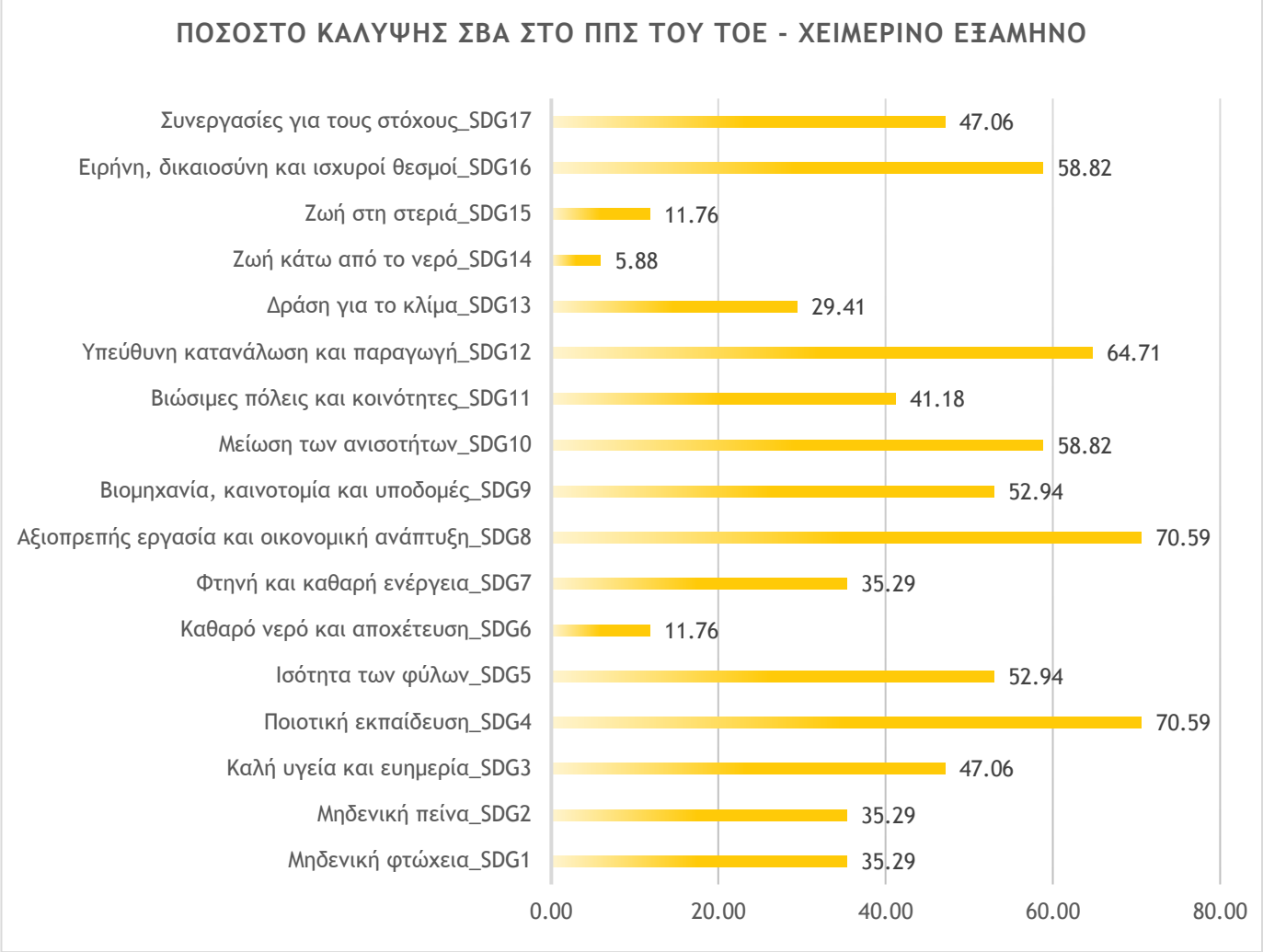

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο χειμερινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο χειμερινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Γράφημα 3. Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΟΕ, Εαρινό Εξάμηνο.

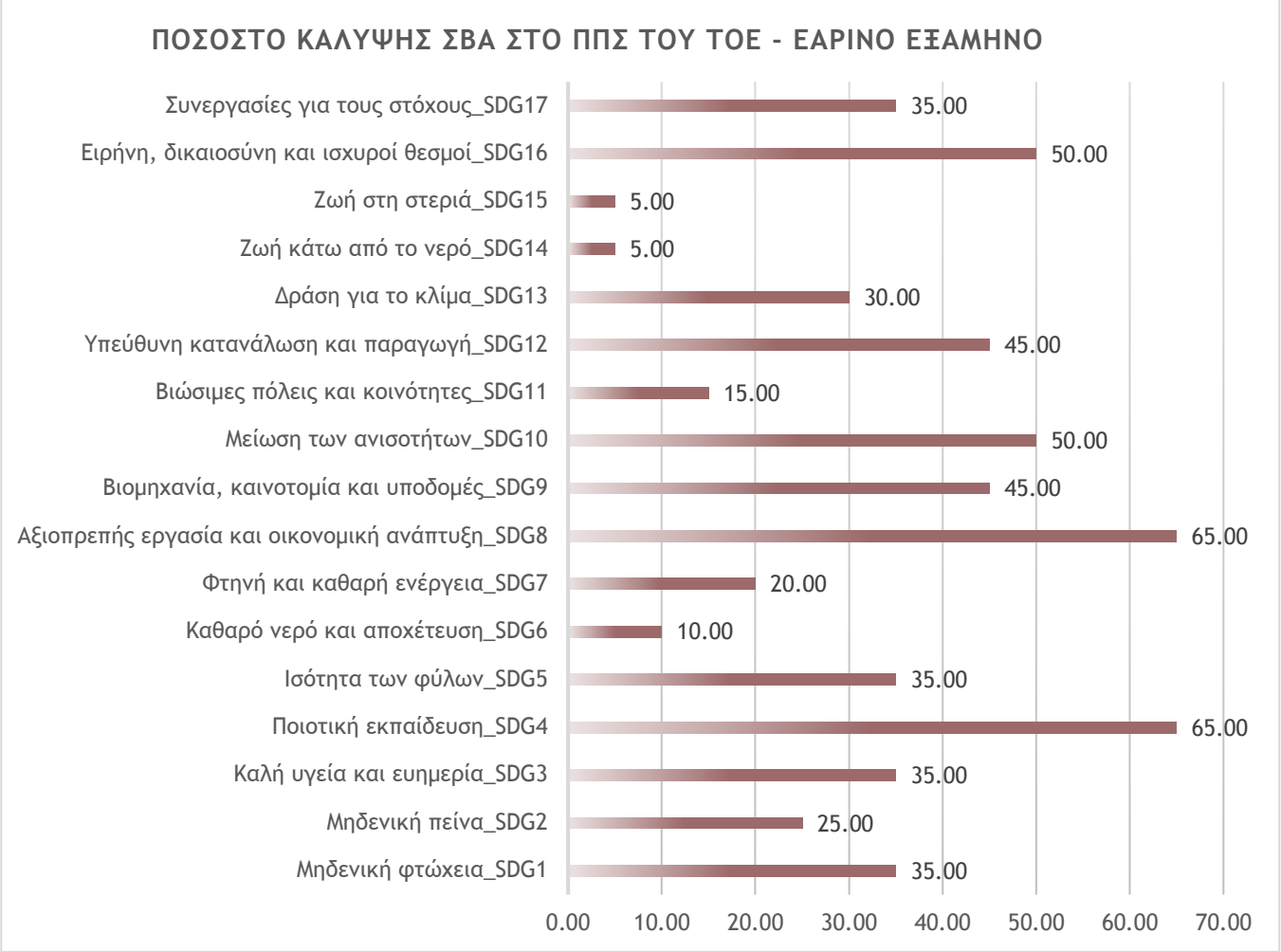

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο εαρινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο εαρινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Γράφημα 4. Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΟΕ, Συγκεντρωτικά & Ανά εξάμηνο.

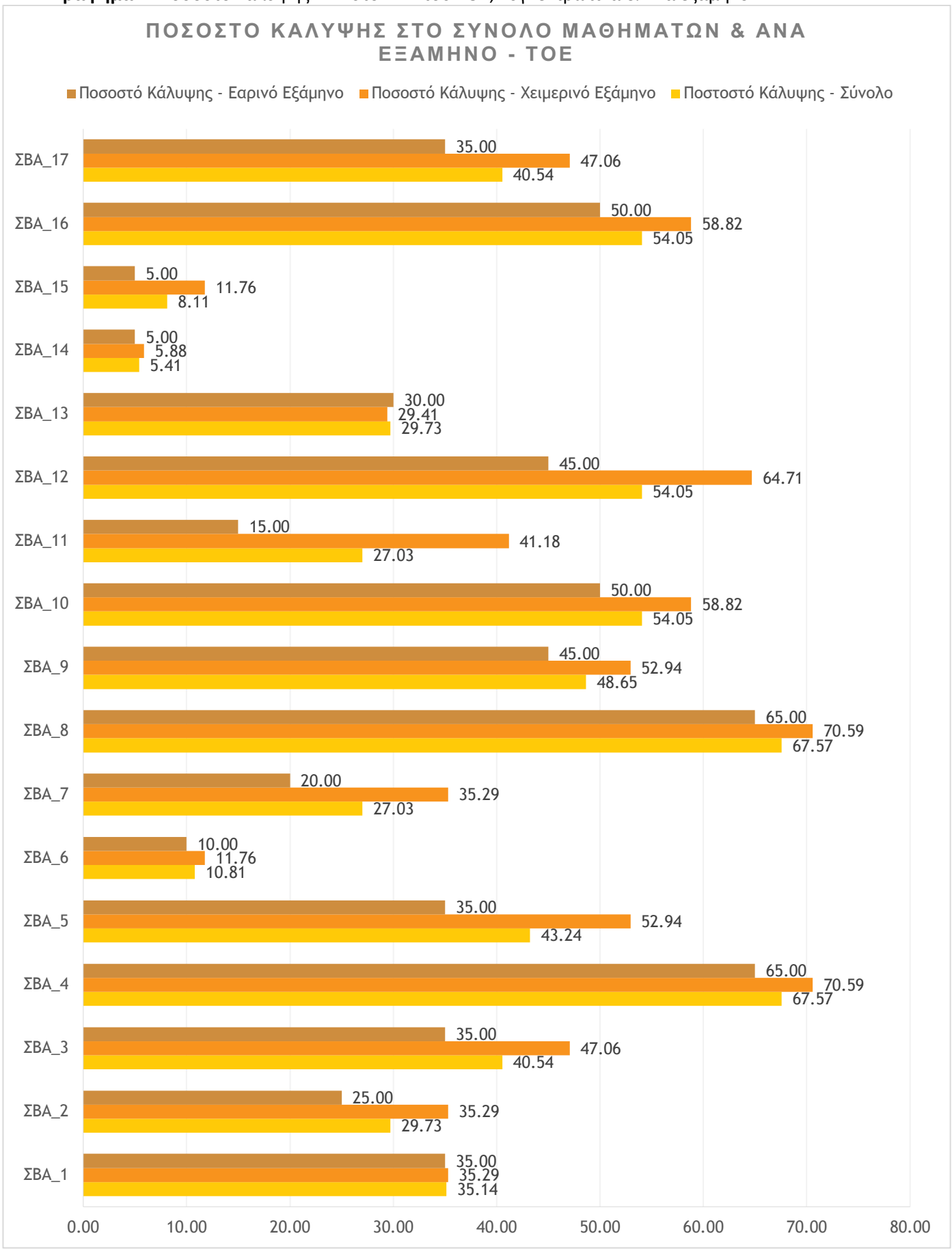

- **Συμπέρασμα**

Βάσει των παραπάνω στοιχείων, διαφαίνεται ότι η ενσωμάτωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών (ΤΟΕ) κινείται προς θετική κατεύθυνση, αν και το ποσοστό του 37.8% δείχνει πως υπάρχει ακόμη σημαντικό περιθώριο βελτίωσης. Η ανισοκατανομή μεταξύ των εξαμήνων, με υψηλότερη ενσωμάτωση στο χειμερινό (42.19%) σε σχέση με το εαρινό (33.53%), υποδεικνύει ότι η ενσωμάτωση των ΣΒΑ εξαρτάται εν μέρει από τη θεματική φύση των μαθημάτων, και ενδεχομένως την απουσία ενιαίας στρατηγικής ένταξης.

Η εικόνα αυτή μπορεί να αποτελέσει τη βάση για μια συστηματικότερη και πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση, με στόχο την αύξηση του ποσοστού ενσωμάτωσης των ΣΒΑ και την ισόρροπη κατανομή τους στο σύνολο του ΠΠΣ. Η αξιοποίηση των υφιστάμενων δομών, όπως το **Εργαστήριο Οικονομικών της Στρατηγικής, της Καινοτομίας και της Αειφορίας (LENS)**, μπορεί να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο τόσο στην εμβάθυνση των σχετικών θεματικών ενοτήτων όσο και στη διάχυση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στο σύνολο του Τμήματος.

Παράλληλα, επισημαίνεται η ανάγκη για πιο σαφή αποτύπωση της σύνδεσης των μαθημάτων με τους ΣΒΑ, ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η στοχοθεσία του προγράμματος σε σχέση με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές προτεραιότητες.

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων σύμφωνα με τον οδηγό σπουδών δομείται σύμφωνα με τους ακόλουθους βασικούς πυλώνες:

1. Μάνατζμεντ
2. Μάρκετινγκ
3. Λογιστική και Χρηματοοικονομικά
4. Οικονομικά
5. Ποσοτικές Μέθοδοι και Πληροφορική
6. Μαθήματα Υποστήριξης (π.χ. Δίκαιο, Ξένες Γλώσσες)

Σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα του ΠΠΣ, επιδίωξη του Τμήματος είναι οι απόφοιτοί του να έχουν πολύ καλή θεωρητική γνώση όλων των αντικειμένων, να διαθέτουν πρακτικές δεξιότητες που να τους δίνουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τη θεωρητική αυτή γνώση σε επιχειρησιακά προβλήματα. Τέλος, να αποκτήσουν τις κοινωνικές δεξιότητες που απαιτούνται προκειμένου να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στο σύγχρονο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι διδάσκοντες του ΠΠΣ καλούνται να συμπληρώσουν έναν πίνακα που αφορά 14 γενικές ικανότητες (**όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος)**. Παραθέτουμε έναν πίνακα για το πως οι ικανότητες αυτές θα μπορούσαν να αντιστοιχηθούν με ΣΒΑ:

Πίνακας 1: Αντιστοιχία στόχων ΣΒΑ στο ΠΠΣ

Δεξιότητα / Ικανότητα	*Αντιστοιχία με ΣΒΑ*
1. Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών	*ΣΒΑ 4 – Ποιοτική εκπαίδευση, ΣΒΑ 9 – Βιομηχανία, καινοτομία & υποδομές*
2. Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις	*ΣΒΑ 8 – Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη, ΣΒΑ 13 – Δράση για το κλίμα*
3. Λήψη αποφάσεων	*ΣΒΑ 16 – Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί, ΣΒΑ 12 – Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή*
4. Αυτόνομη εργασία	*ΣΒΑ 4 – Ποιοτική εκπαίδευση, ΣΒΑ 8 – Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη*
5. Ομαδική εργασία	*ΣΒΑ 17 – Συνεργασία για τους στόχους, ΣΒΑ 4 – Ποιοτική εκπαίδευση*
6. Εργασία σε διεθνές περιβάλλον	*ΣΒΑ 17 – Συνεργασία για τους στόχους, ΣΒΑ 10 – Λιγότερες ανισότητες*
7. Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον	*ΣΒΑ 4 – Ποιοτική εκπαίδευση, ΣΒΑ 9 – Καινοτομία και υποδομές, ΣΒΑ 17 – Συνεργασία για τους στόχους*
8. Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	*ΣΒΑ 9 – Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές, ΣΒΑ 4 – Εκπαίδευση, ΣΒΑ 8 – Καινοτόμος ανάπτυξη*
9. Σχεδιασμός και διαχείριση έργων	*ΣΒΑ 11 – Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες, ΣΒΑ 9 – Υποδομές, ΣΒΑ 8 – Βιώσιμη ανάπτυξη*
10. Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα	*ΣΒΑ 10 – Λιγότερες ανισότητες, ΣΒΑ 16 – Δικαιοσύνη και συμπερίληψη*
11. Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον	*ΣΒΑ 13 – Δράση για το Κλίμα, ΣΒΑ 15 – Ζωή στη στεριά, ΣΒΑ 12 – Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή*

Δεξιότητα / Ικανότητα	*Αντιστοιχία με ΣΒΑ*
12. Κοινωνική, επαγγελματική και ηθική υπευθυνότητα – ευαισθησία σε θέματα φύλου	*ΣΒΑ 5 – Ισότητα των φύλων, ΣΒΑ 10 – Μείωση ανισοτήτων, ΣΒΑ 16 – Ισχυροί θεσμοί*
13. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής	*ΣΒΑ 4 – Εκπαίδευση, ΣΒΑ 16 – Διαφάνεια και υπευθυνότητα*
14. Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης	*ΣΒΑ 4 – Ποιοτική εκπαίδευση, ΣΒΑ 9 – Καινοτομία και υποδομές, ΣΒΑ 17 – Συνεργασία για καινοτόμες λύσεις*

Κατά την αποτύπωση της κάλυψης των στόχων του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων στο σύνολο των 77 μαθημάτων, 39 είναι τα μαθήματα που αποτυπώθηκαν ή/και καλύπτουν φαίνεται ότι καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ. Στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ το ποσοστό κάλυψης είναι στο 13.37%. Ειδικότερα στο χειμερινό εξάμηνο έχουμε 12.05% κάλυψη των ΣΒΑ ενώ στο εαρινό εξάμηνο 14.87%.

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

Σύνολο διδασκόμενων μαθημάτων	Σύνολο μαθημάτων που αποτυπώθηκαν/καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ	Μαθήματα Χειμερινού Εξαμήνου	Μαθήματα Εαρινού Εξαμήνου
77	39	21	18
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ			
Στο ΠΠΣ	Χειμερινό Εξάμηνο	Εαρινό Εξάμηνο	
13.37%	12.05%	14.87%	

Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε μια μεγάλη διαφορά στην κάλυψη στόχων με τον στόχο 4 «Ποιοτική Εκπαίδευση» να ανέρχεται στο 44.16% ενώ στόχοι όπως 14 «Ζωή κάτω από το νερό» και 15 « Ζωή στη στεριά» να πέφτουν στο 1.3%.

Γράφημα 1: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΔΕ, Σύνολο.

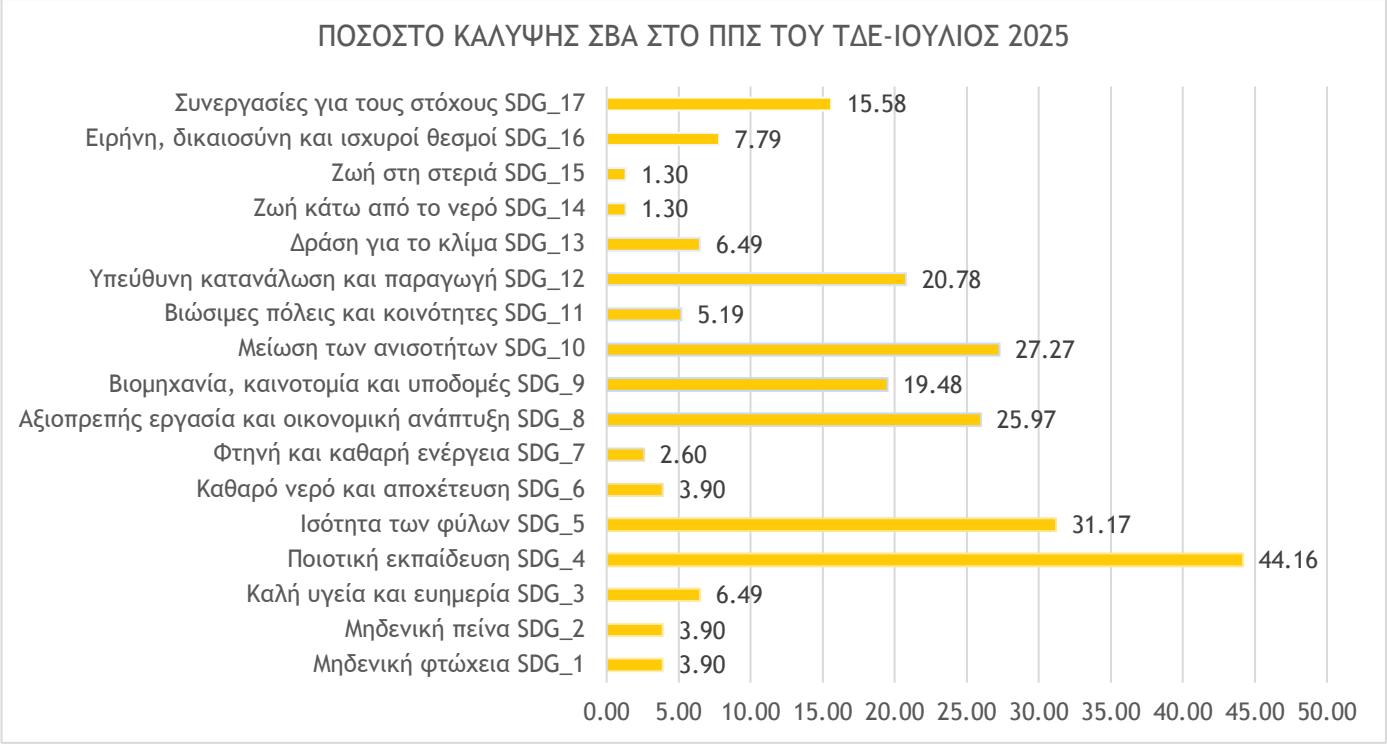

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Σύμφωνα με τη φιλοσοφία του προγράμματος σπουδών και την πληροφορία που μας δίνει ο Πίνακας 1, παρατηρούμε ότι ο ΣΒΑ 4 (**Ποιοτική εκπαίδευση**) που έχει και την μεγαλύτερη κάλυψη είναι αυτός που εμφανίζει και την μεγαλύτερη σύνδεση με τις λεγόμενες «γενικές ικανότητες».

Ο Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης 4 επικεντρώνεται ειδικά σε μια συμπεριληπτική, ισότιμη, ποιοτική και δια βίου εκπαίδευση. Αν και αποτελεί έναν από τους 17 στόχους, ο ΣΒΑ 4 υποστηρίζει ουσιαστικά όλους τους υπόλοιπους, καθώς αποτελεί κρίσιμη προϋπόθεση για την επίτευξή τους (Ferguson, & Roofe, 2020)

Ακολουθούν οι ΣΒΑ 8 (Αξιοπρεπής εργασία και ανάπτυξη), που σχετίζεται με την αυτόνομη εργασία και την προσαρμοστικότητα και την καινοτομία, ΣΒΑ 9 *(*Καινοτομία, Υποδομές), που σχετίζεται με την παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών και ΣΒΑ 17 (Συνεργασία για τους στόχους) που *σ*υνδέεται με ομαδική, διεθνή και διεπιστημονική εργασία.

Σύμφωνα με έρευνα των Chaleta, et al. (2021) που αφορά τη χαρτογράφηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στις διδακτικές ενότητες των προπτυχιακών προγραμμάτων της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Evora στα Τμήματα Οικονομικών και Διοίκησης Επιχειρήσεων, εμφάνισαν περισσότερους στόχους που σχετίζονται με την εργασία και την οικονομική ανάπτυξη. Στόχοι που σχετίζονται με το περιβάλλον εμφανίζονται ελάχιστα ή και καθόλου.

Γράφημα 2: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΔΕ, Χειμερινό Εξάμηνο.

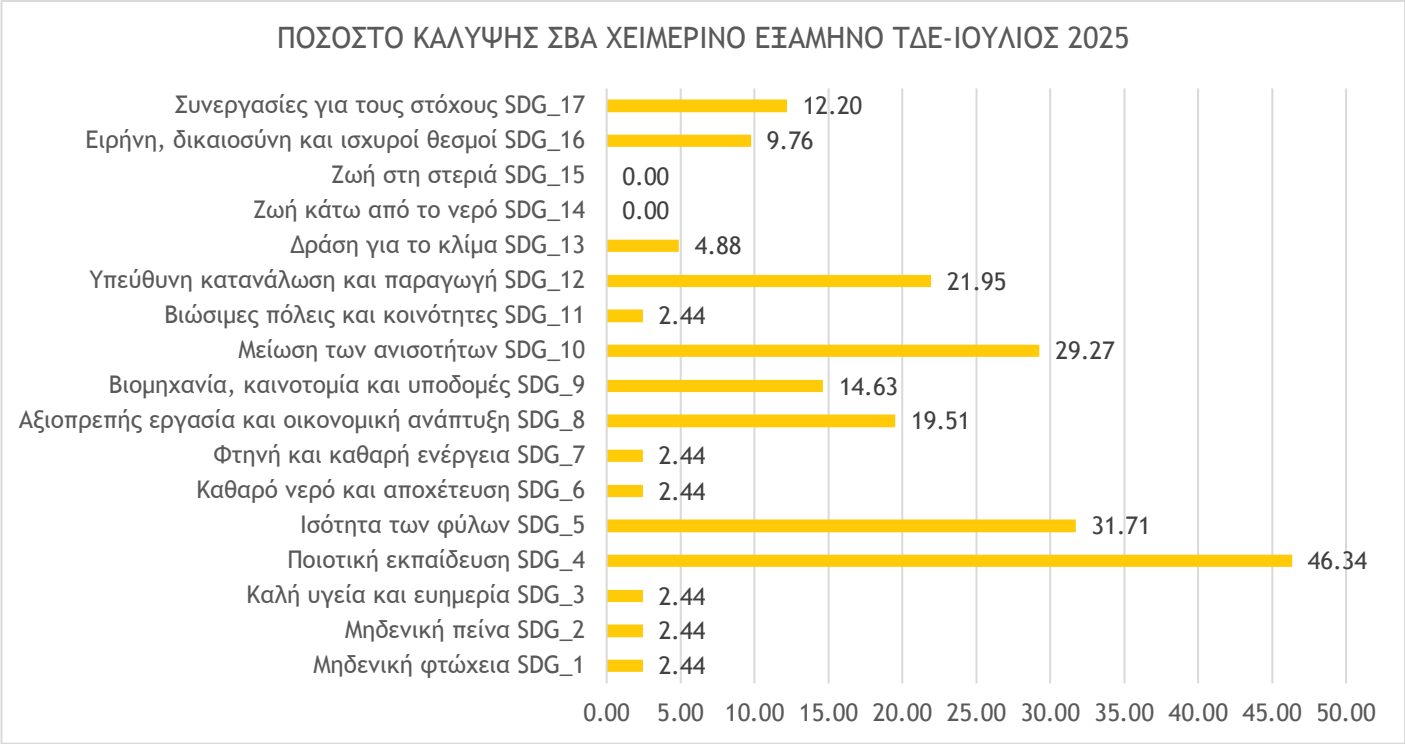

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο χειμερινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στον Στόχο 4 (Ποιοτική εκπαίδευση) - 46.34%:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο χειμερινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους ΣΒΑ που σχετίζονται με το περιβάλλον:

Διαφορές παρατηρούμε ότι υπάρχουν στα ποσοστά κάλυψης των αντίστοιχων στόχων στο εαρινό εξάμηνο όπου το ποσοστό κάλυψης στον στόχο 4 (Ποιοτική εκπαίδευση) πέφτει στα 33.33%. Τα ποσοστά όμως που σχετίζονται με το περιβάλλον είναι λίγο αυξημένα: οι στόχοι 14 (Ζωή στη στεριά) και 15 (Ζωή κάτω από το νερό) δεν έχουν μηδενική κάλυψη αλλά 2.78% και οι στόχοι 6 (Καθαρό νερό και αποχέτευση) 5.74%, 7 (Φτηνή και καθαρή ενέργεια) 2.78% και 13 (Δράση για το κλίμα) 8.33% (Γράφημα 3).

Γράφημα 3: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΔΕ, Εαρινό Εξάμηνο.

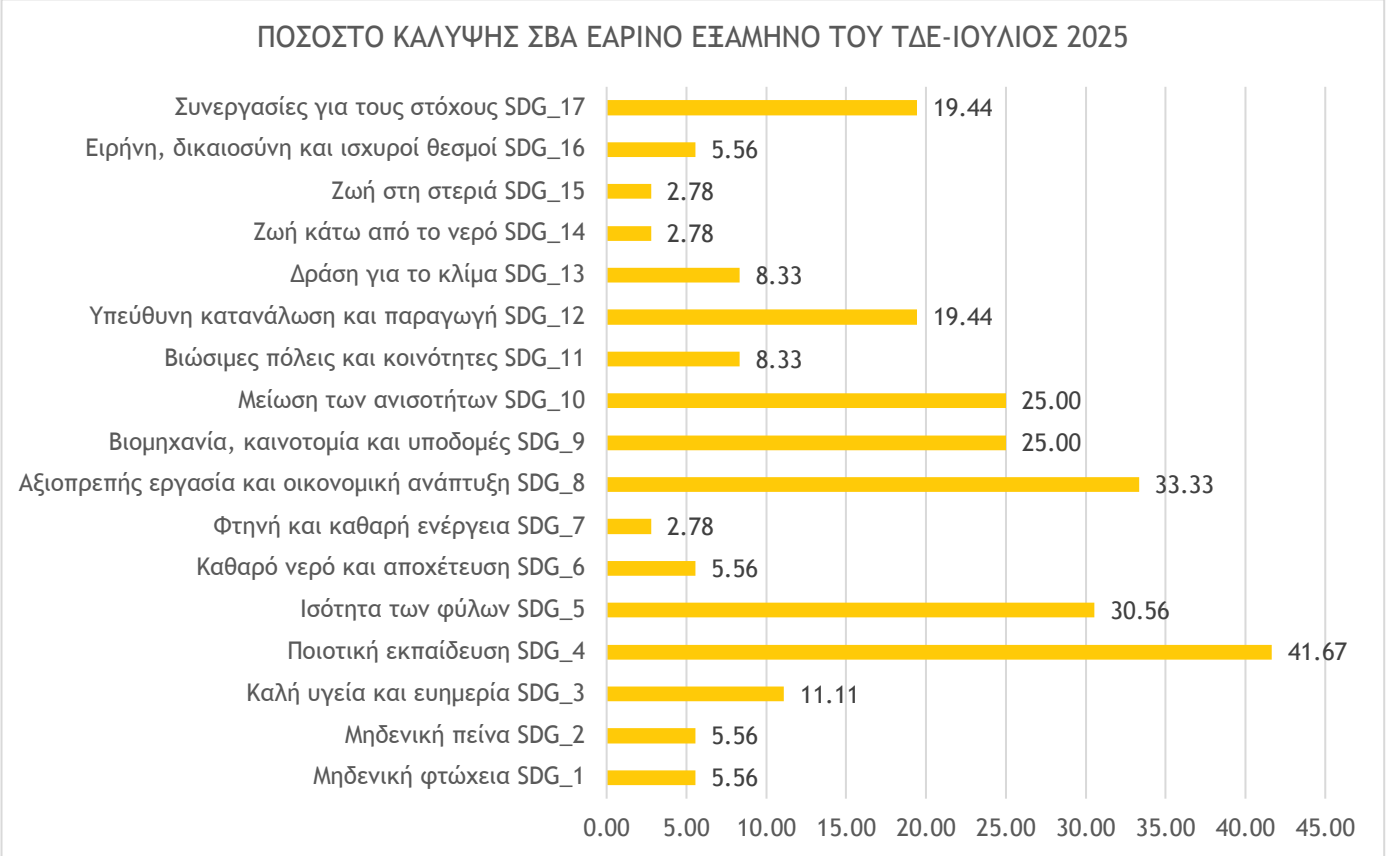

Γράφημα 4: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΟΕ, Συγκεντρωτικά & Ανά εξάμηνο.

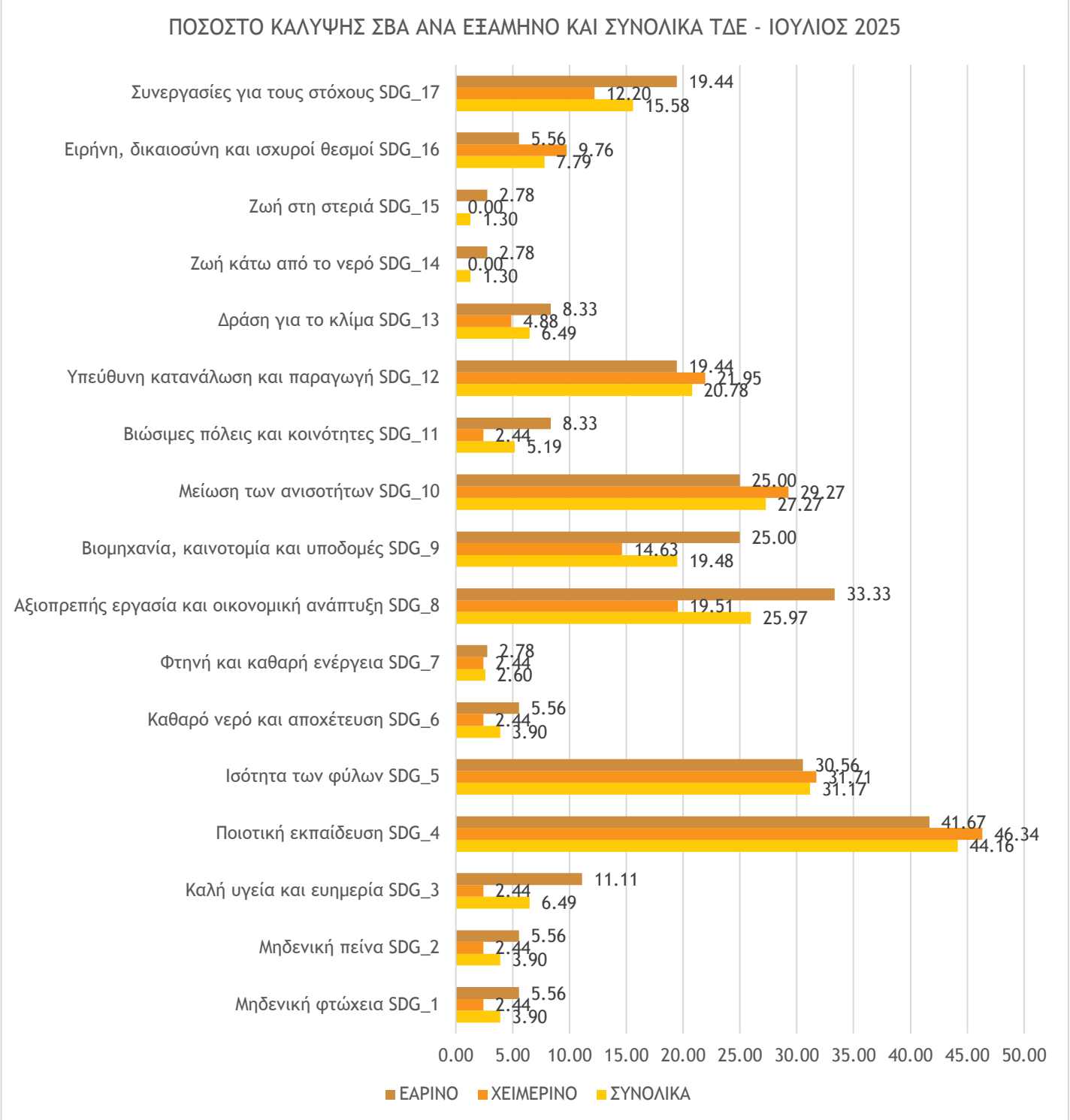

Από το Γράφημα 4 βλέπουμε ότι σημαντικές διαφορές στα ποσοστά κάλυψης των ΣΒΑ παρατηρούνται στον ΣΒΑ 8 (Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη) όπου και στον ΣΒΑ 17 (Συνεργασία για τους στόχους).

Από τα Γραφήματα 1,2 και 3 παρατηρούμε μια διαφοροποίηση στα ποσοστά κάλυψης των ΣΒΑ συνολικά και ανά εξάμηνο διαμορφώνοντας έτσι μια ανισορροπία στην ενσωμάτωση των ΣΒΑ μεταξύ χειμερινού και εαρινού εξαμήνου.

- **Προτάσεις**

Σύμφωνα με τους Chankseliani & McCowan (2021) το πανεπιστήμιο ως θεσμός έχει μακρά ιστορία, ξεκινώντας ως εκπαιδευτικό ίδρυμα (εκπαίδευση), αποκτώντας στη συνέχεια ρόλο στη δημιουργία γνώσης (έρευνα) και πιο πρόσφατα την αποκαλούμενη **τρίτη αποστολή** (κοινωνική εμπλοκή). Με την διεύρυνση της συμμετοχής στην ανώτατη εκπαίδευση, το πανεπιστήμιο απέκτησε μεγαλύτερο δυναμικό για συμβολή στην κοινωνική ανάπτυξη (United Nations 2018).

Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων είναι εναρμονισμένο με την λεγόμενη τρίτη αποστολή και κατ' επέκταση με τους ΣΒΑ. Ωστόσο προκυμμένου να αυξηθούν τα ποσοστά κάλυψης των ΣΒΑ προτείνουμε να δοθεί έμφαση σε κάποιες συνιστώσες, που αφορούν στόχους με χαμηλά ποσοστά κάλυψης όπως αυτά εμφανίζονται στην παρούσα αποτύπωση. Οι συνιστώσες στις οποίες δύναται να δοθεί έμφαση και να προσαρμοστούν στη φιλοσοφία του ΠΠΣ του ΤΔΕ θα μπορούσαν να είναι οι εξής για κάθε στόχο:

Πίνακας 3: Προτεινόμενες συνιστώσες ΣΒΑ για έμφαση στο ΠΠΣ του ΤΔΕ.

ΣΒΑ	Συνιστώσες
ΣΒΑ 1 – Εξάλειψη της φτώχειας	Διασφάλιση ίσων δικαιωμάτων πρόσβασης σε οικονομικούς πόρους, βασικές υπηρεσίες, ιδιοκτησία, τεχνολογίες και χρηματοπιστωτικά εργαλεία, ιδίως για τους φτωχούς και ευάλωτους πληθυσμούς.
ΣΒΑ 2 – Μηδενική πείνα	Διασφάλιση εύρυθμης λειτουργίας των αγορών τροφίμων και διασύνδεση των αγροτικών πληροφοριών με στόχο τη σταθερότητα των τιμών και την επισιτιστική ασφάλεια.
ΣΒΑ 6 – Καθαρό νερό και αποχέτευση	Στήριξη και ενδυνάμωση της συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων για τη βελτίωση της διαχείρισης νερού και υγειονομικών υποδομών.
ΣΒΑ 7 – Φτηνή και καθαρή ενέργεια	Διευκόλυνση πρόσβασης στην τεχνολογία καθαρής ενέργειας μέσω διεθνούς συνεργασίας, και προώθηση επενδύσεων σε ενεργειακές υποδομές και τεχνολογίες.
ΣΒΑ 11 – Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	Πρόσβαση όλων σε ασφαλή και οικονομικά προσιτή στέγαση και υπηρεσίες. Μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος πόλεων. Καθολική πρόσβαση σε δημόσιους και πράσινους χώρους.
ΣΒΑ 13 – Δράση για το κλίμα	Βελτίωση της εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με την κλιματική αλλαγή, την προσαρμογή και την ετοιμότητα απέναντι στις επιπτώσεις της.
ΣΒΑ 16 – Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί	Προώθηση συμμετοχικής και χωρίς αποκλεισμούς λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα. Διασφάλιση της πρόσβασης σε πληροφορίες και προστασία θεμελιωδών ελευθεριών.

- **Συμπέρασμα**

Το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων έχει θέσει τις βάσεις για την ενσωμάτωση των ΣΒΑ στο ΠΠΣ όπως διαπιστώνουμε από τον Πίνακα 1 και αυτό επιβεβαιώνεται και από το υψηλό ποσοστό κάλυψης του ΣΒΑ 4. Ο στόχος αυτός εφαρμόζεται τόσο στη τυπική όσο και στη μη τυπική εκπαίδευση και σε όλα τα επίπεδα, ωστόσο, τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης έχουν ιδιαίτερο ρόλο στην υλοποίησή του. Η εκπαίδευση αποτελεί θεμέλιο για τους ΣΒΑ και ότι τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, μέσω της διδακτικής και μαθησιακής εμπειρίας τους (σε προπτυχιακό, μεταπτυχιακό, επαγγελματικό και εκτελεστικό επίπεδο), διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην εφαρμογή του στόχου (Leal Filho et al. 2019).

Επιπλέον όμως του ΣΒΑ 4 που είναι ο θεμελιώδης, θα ήταν χρήσιμο οι στόχοι με μικρή ή μηδενική κάλυψη που αφορούν θέματα καθαρά περιβαλλοντικά ή κοινωνικά (όπως ΣΒΑ 14, 15, 2) να ενισχυθούν εμπλουτίζοντας τα μαθήματα, όπου αυτό είναι εφικτό, με έννοιες που σχετίζονται με περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς ΣΒΑ όπως προτείνουμε στον Πίνακα 3. Χρήσιμο θα ήταν επίσης να στηριχθεί το ΤΔΕ προκειμένου να δημιουργήσει διατμηματικές ή και συνεργασίες με κοινωνικούς φορείς για τους στόχους 10, 11, 13, 16, 17.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025 στο ΤΔΕ λειτουργεί νέο ερευνητικό εργαστήριο «**Εργαστήριο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και Κοινωνικής Καινοτομίας (ΕΚΕΚ)**». Το πανεπιστημιακό αυτό εργαστήριο είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, και δύναται να προσφέρει προηγμένη έρευνα, εκπαιδευτικό υλικό και συμβουλευτικές υπηρεσίες για την ανάπτυξη και ενίσχυση των κοινωνικών επιχειρήσεων, των μη κερδοσκοπικών οργανισμών και των έργων κοινωνικής καινοτομίας. Το εργαστήριο αυτό θα προσφέρει σημαντικά στην αύξηση των ποσοστών κάλυψης των ΣΒΑ τα προσεχή ακαδημαϊκά έτη.

- **Βιβλιογραφία**

Chankseliani, M., & McCowan, T. (2021). Higher education and the sustainable development goals. *Higher education*, *81*(1), 1-8.

Ferguson, T., & Roofe, C. G. (2020). SDG 4 in higher education: Challenges and opportunities. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, *21*(5), 959-975.

Chaleta, E., Saraiva, M., Leal, F., Fialho, I., & Borralho, A. (2021). Higher education and sustainable development goals (SDG)—potential contribution of the undergraduate courses of the school of social sciences of the University of Évora. *Sustainability*, *13*(4), 1828.

Leal Filho, W., Shiel, C., Paço, A., Mifsud, M., Ávila, L. V., Brandli, L. L., ... & Caeiro, S. (2019). Sustainable development goals and sustainability teaching at universities: falling behind or getting ahead of the pack?. *Journal of Cleaner Production*, *232*, 285-294.

United Nations. (2018). SDG Hubs. https://academicimpact.un.org/content/sdg-hubs. Accessed 26 February 2019.

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας

Το ποσοστό ενσωμάτωσης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας (ΔΕΤ) ανέρχεται σε 28.72%, υποδηλώνοντας μια θετική αλλά ακόμη βελτιώσιμη ενσωμάτωση αρχών βιώσιμης ανάπτυξης στο πρόγραμμα σπουδών. Η ανάλυση ανά εξάμηνο δείχνει ποσοστά 29.11% στο χειμερινό και 28.33% στο εαρινό, υποδεικνύοντας σχετικά ομοιογενή κατανομή.

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας

Σύνολο διδασκόμενων μαθημάτων	Σύνολο μαθημάτων που αποτυπώθηκαν/καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ	Μαθήματα Χειμερινού Εξαμήνου	Μαθήματα Εαρινού Εξαμήνου
82	77	39	38
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ			
Στο ΠΠΣ	Χειμερινό Εξάμηνο		Εαρινό Εξάμηνο
28.72%	29.11%		28.33%

Γράφημα 1: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΔΕΤ, Σύνολο

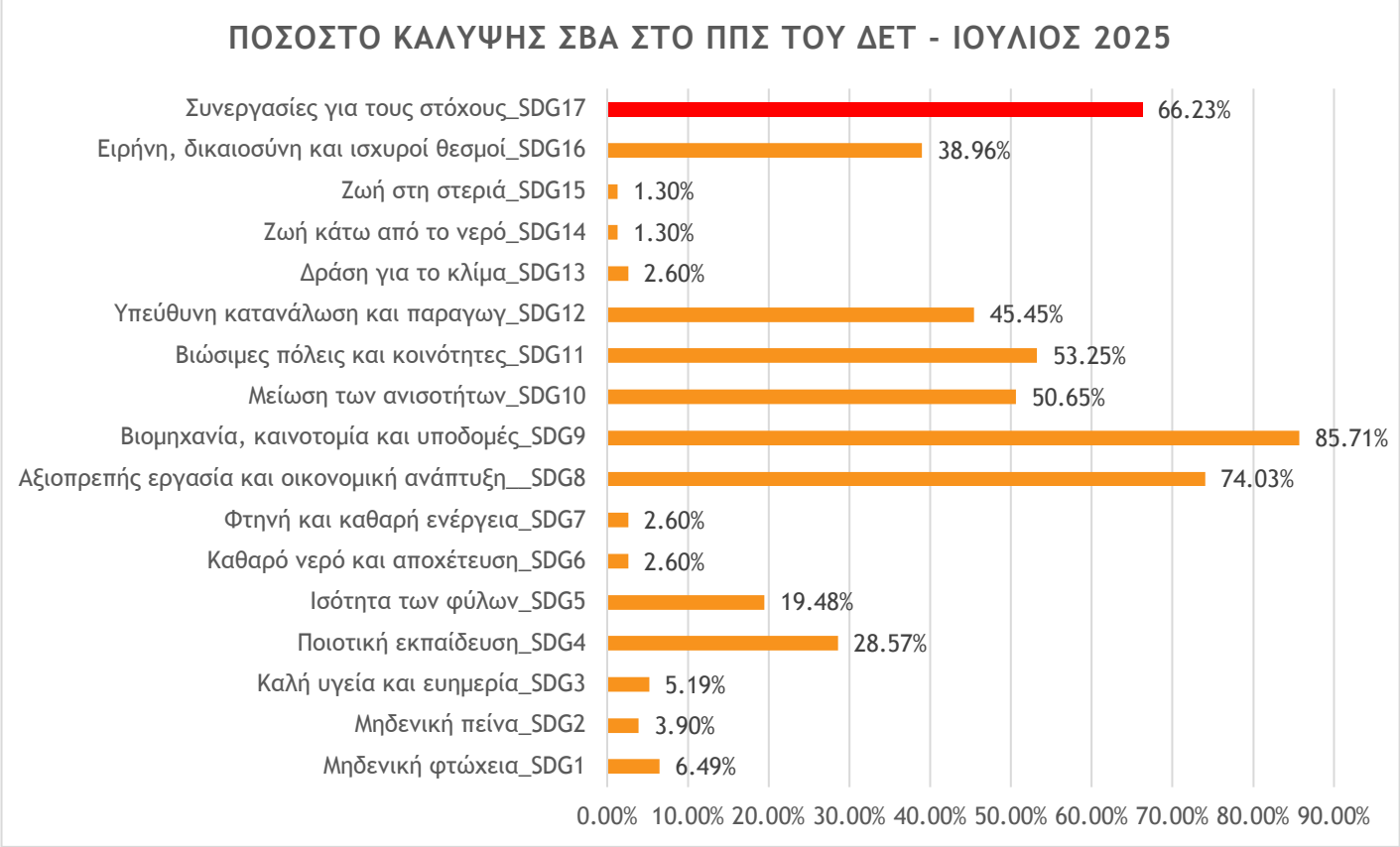

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Η ποσοτική αποτύπωση των 77 καταγεγραμμένων μαθημάτων του ΔΕΤ (Γραφήματα 1-4) δείχνει ότι **οι ΣΒΑ 9, 8 και 17 συγκεντρώνουν τα υψηλότερα ποσοστά**:

- **SDG 9 – Βιομηχανία, Καινοτομία & Υποδομές**. Το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος περιστρέφεται γύρω από πληροφοριακά συστήματα, επιχειρηματικές εφαρμογές τεχνολογίας και βιομηχανική οργάνωση· συνεπώς, τα περισσότερα μαθήματα ευθυγραμμίζονται φυσικά με τις θεματικές του ΣΒΑ 9.
- **SDG 8 – Αξιοπρεπής Εργασία & Οικονομική Ανάπτυξη**. Μαθήματα όπως Μικροοικονομική, Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού και Επιχειρηματικότητα καλύπτουν ζητήματα παραγωγικότητας, επισφαλούς εργασίας και βιώσιμης ανάπτυξης, ενισχύοντας ουσιαστικά τον εν λόγω στόχο.
- **SDG 17 – Συνεργασίες για τους Στόχους**. Ομαδικές εργασίες, συνεργασίες με επιχειρήσεις σε πραγματικά case-studies και έργα Service Learning καλλιεργούν κουλτούρα σύμπραξης, στοιχείο-κλειδί του ΣΒΑ 17.

Η ισχυρή παρουσία των παραπάνω στόχων αντανακλά τη **στρατηγική τεχνολογικής και επιχειρηματικής κατεύθυνσης** του Τμήματος και επιβεβαιώνει ότι το ΠΠΣ προάγει δεξιότητες καινοτομίας, παραγωγικότητας και συνεργατικότητας.

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Αντίθετα, **οι περιβαλλοντικοί ΣΒΑ 14 (Ζωή κάτω από το Νερό) και 15 (Ζωή στη Στεριά) καταγράφουν οριακή κάλυψη**, ενώ οι ΣΒΑ 6, 7 και 13 (Νερό, Ενέργεια, Κλίμα) εμφανίζονται μόνο σε μεμονωμένα μαθήματα.

Τα χαμηλά ποσοστά οφείλονται κυρίως σε:

- **Θεματική απόσταση**: Το ΔΕΤ δεν προσφέρει μαθήματα που εστιάζουν σε θαλάσσια ή χερσαία οικοσυστήματα· συνεπώς, οι στόχοι 14 & 15 θεωρούνται «εκτός πεδίου» για τους περισσότερους διδάσκοντες.
- **Έλλειψη περιβαλλοντικής εξειδίκευσης**: Ζητήματα καθαρής ενέργειας, υδάτινων πόρων ή κλιματικής πολιτικής απουσιάζουν ως αυτόνομα γνωστικά αντικείμενα, εμφανιζόμενα μόνο έμμεσα σε εργασίες Logistics ή Operations Management.
- **Επιλογές μαθήματος**: Τα προαιρετικά/κατ' επιλογήν μαθήματα με «πράσινο» προσανατολισμό είναι ελάχιστα, περιορίζοντας τη δυνατότητα των φοιτητών να εμβαθύνουν σε περιβαλλοντικές θεματικές.

Η ανισορροπία αυτή αναδεικνύει **κενά στη διεπιστημονική κάλυψη** των περιβαλλοντικών στόχων και υπογραμμίζει την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις στα μαθησιακά αποτελέσματα του ΠΠΣ.

Συνολικά, το ΔΕΤ επιτυγχάνει **ισχυρή κάλυψη σε στόχους που ταυτίζονται με τον τεχνολογικό και επιχειρηματικό προσανατολισμό του**· ωστόσο, **υστερεί σε θεματικές περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.**

Γράφημα 1: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΔΕΤ, Χειμερινό Εξάμηνο.

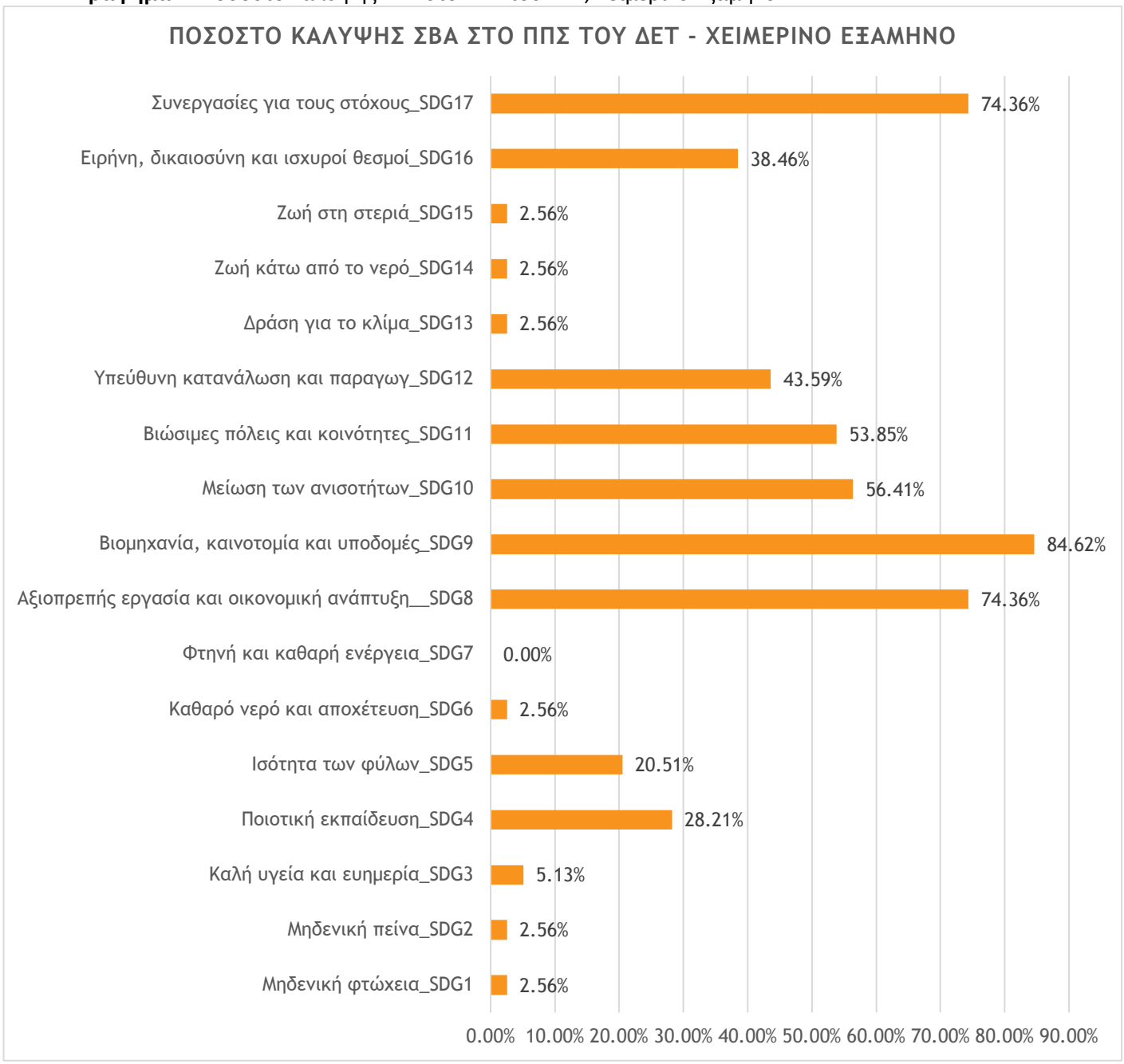

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο χειμερινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο χειμερινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Γράφημα 2: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΔΕΤ, Εαρινό Εξάμηνο.

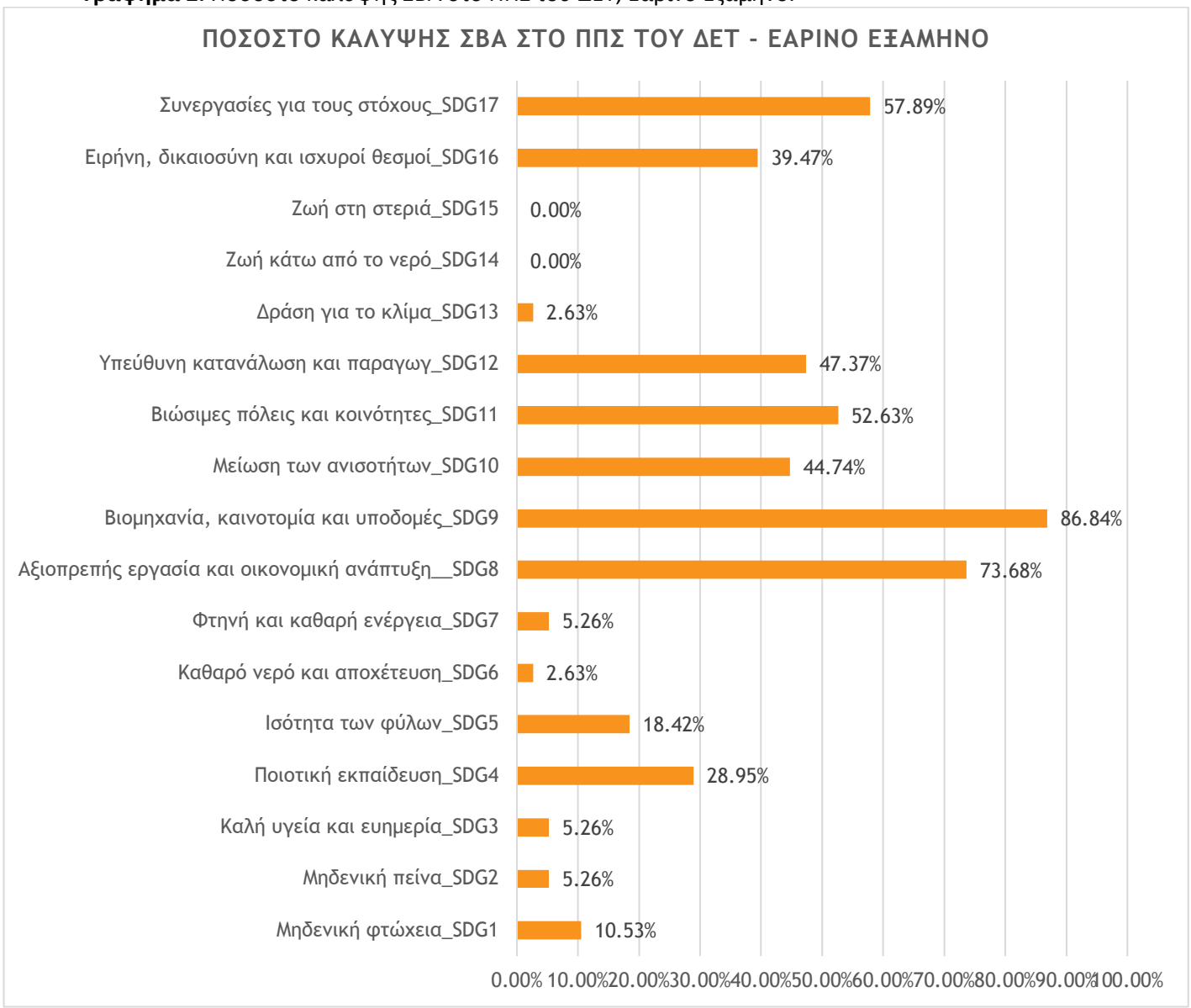

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο εαρινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο εαρινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Παρατήρηση: Οι κορυφαίοι στόχοι παραμένουν σταθεροί και στα δύο εξάμηνα, δείχνοντας τη συνεπή τεχνολογική – επιχειρηματική εστίαση του προγράμματος. Αντίθετα, οι περιβαλλοντικοί στόχοι παραμένουν οι πλέον «αδύναμοι», ιδίως στο εαρινό όπου απουσιάζουν πλήρως θέματα θαλάσσιων και χερσαίων οικοσυστημάτων.

Γράφημα 3: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΟΕ, Συγκεντρωτικά & Ανά εξάμηνο.

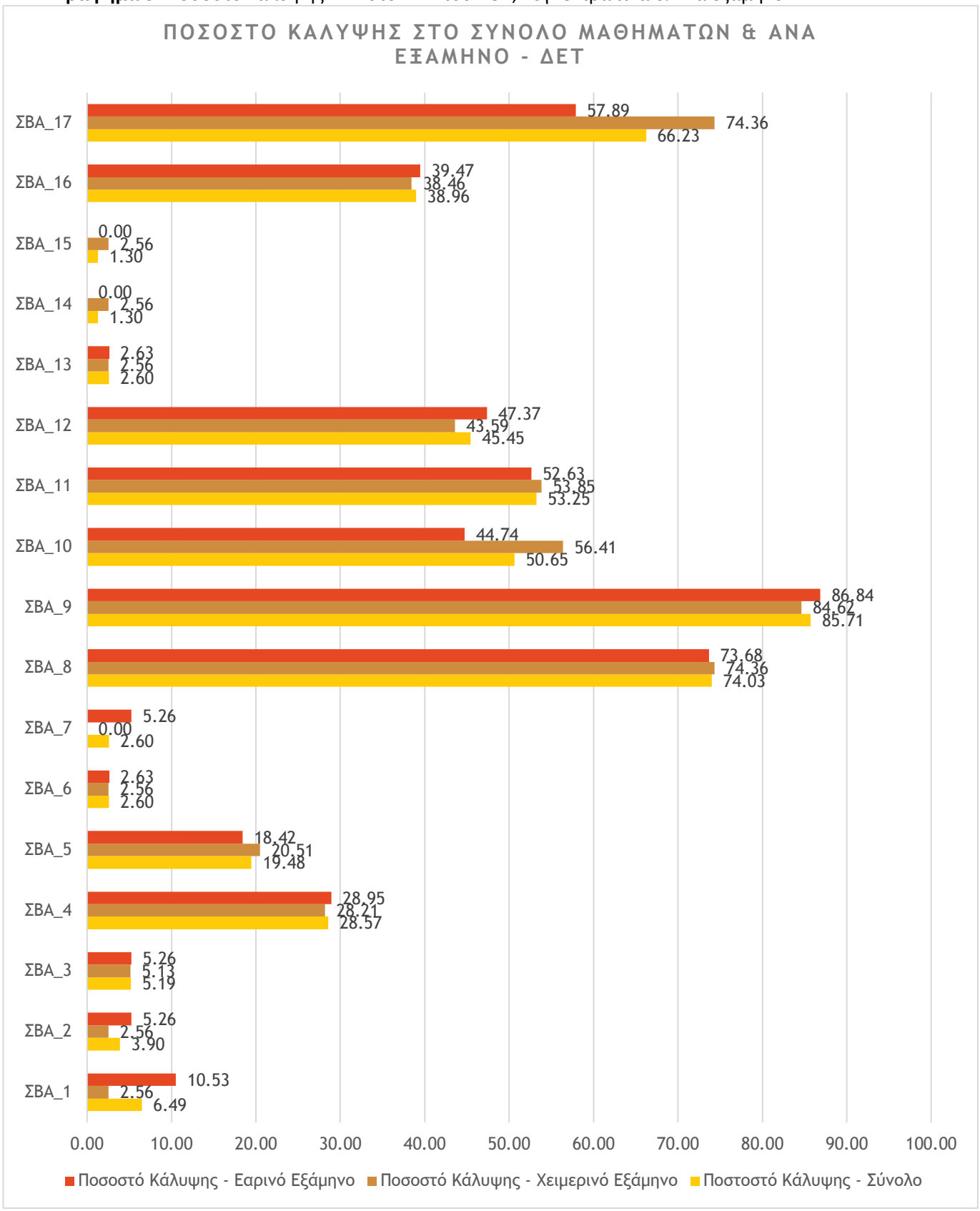

- **Συμπέρασμα**

Η παρούσα χαρτογράφηση της ενσωμάτωσης των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας (ΔΕΤ) επιβεβαιώνει — και ταυτόχρονα ποσοτικοποιεί — τη στρατηγική κατεύθυνση του Τμήματος προς την τεχνολογία, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Οι υψηλοί δείκτες κάλυψης στους ΣΒΑ 9 (Βιομηχανία, Καινοτομία & Υποδομές), ΣΒΑ 8 (Αξιοπρεπής Εργασία & Οικονομική Ανάπτυξη) και ΣΒΑ 17 (Συνεργασίες για τους Στόχους) καταδεικνύουν ότι το ΔΕΤ ήδη προάγει δεξιότητες που κρίνονται κρίσιμες στη σύγχρονη ψηφιακή και οικονομική πραγματικότητα, εναρμονίζοντας το περιεχόμενο των μαθημάτων του με τις απαιτήσεις μιας βιώσιμης, καινοτόμου και συνεργατικής αγοράς εργασίας.

Ωστόσο, η περιορισμένη παρουσία των περιβαλλοντικών στόχων — ιδίως των ΣΒΑ 6, 7, 13, 14 και 15 — προβάλλει ως ευκαιρία για περαιτέρω εμπλουτισμό του προγράμματος. Η ενίσχυση θεματικών που αφορούν την καθαρή ενέργεια, τη δράση για το κλίμα και τη διατήρηση των οικοσυστημάτων θα επιτρέψει στο Τμήμα να προσφέρει ένα πιο ολιστικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο, ενισχύοντας τη διασύνδεση μεταξύ τεχνολογικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Η επέκταση της ενσωμάτωσης των ΣΒΑ δεν είναι απλώς θέμα συμμόρφωσης προς διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές· αποτελεί στρατηγική επιλογή που μπορεί να ενδυναμώσει περαιτέρω τη φήμη και την ανταγωνιστικότητα του ΔΕΤ. Μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις, οι φοιτητές θα αποκτήσουν ένα πιο ισορροπημένο σύνολο οριζόντιων δεξιοτήτων — από ανάλυση δεδομένων και καινοτομία μέχρι περιβαλλοντική συνείδηση και κοινωνική ευθύνη — που απαιτούνται σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό, οικονομικό και κλιματικό τοπίο.

Συνοψίζοντας, το Τμήμα διαθέτει ήδη ένα ισχυρό υπόβαθρο σε τεχνολογικούς και επιχειρηματικούς στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Η παρούσα αποτύπωση λειτουργεί ως «πυξίδα» για να κατευθύνει το επόμενο βήμα: τη συστηματική ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών θεματικών, μετατρέποντας το ΔΕΤ σε καταλύτη βιώσιμης ανάπτυξης και καινοτομίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού

Το ποσοστό ενσωμάτωσης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ του Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού (ΤΔΤ) ανέρχεται σε 40,97%, στοιχείο που υποδεικνύει μια αρχική προσπάθεια ενσωμάτωσης των Στόχων στο πρόγραμμα σπουδών. Η διαφορά μεταξύ των εξαμήνων, με 42.02% στο χειμερινό και 39.96% στο εαρινό, δείχνει ότι η ένταξη των ΣΒΑ είναι αρκετά ομοιογενής.

Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού

Σύνολο διδασκόμενων μαθημάτων	Σύνολο μαθημάτων που αποτυπώθηκαν/καλύπτουν τουλάχιστον έναν ΣΒΑ	Μαθήματα Χειμερινού Εξαμήνου	Μαθήματα Εαρινού Εξαμήνου
57	55	28	27
Μέσο ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ			
Στο ΠΠΣ	Χειμερινό Εξάμηνο		Εαρινό Εξάμηνο
40.97%	42.02%		39.96%

Γράφημα 1: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΔΤ, Σύνολο.

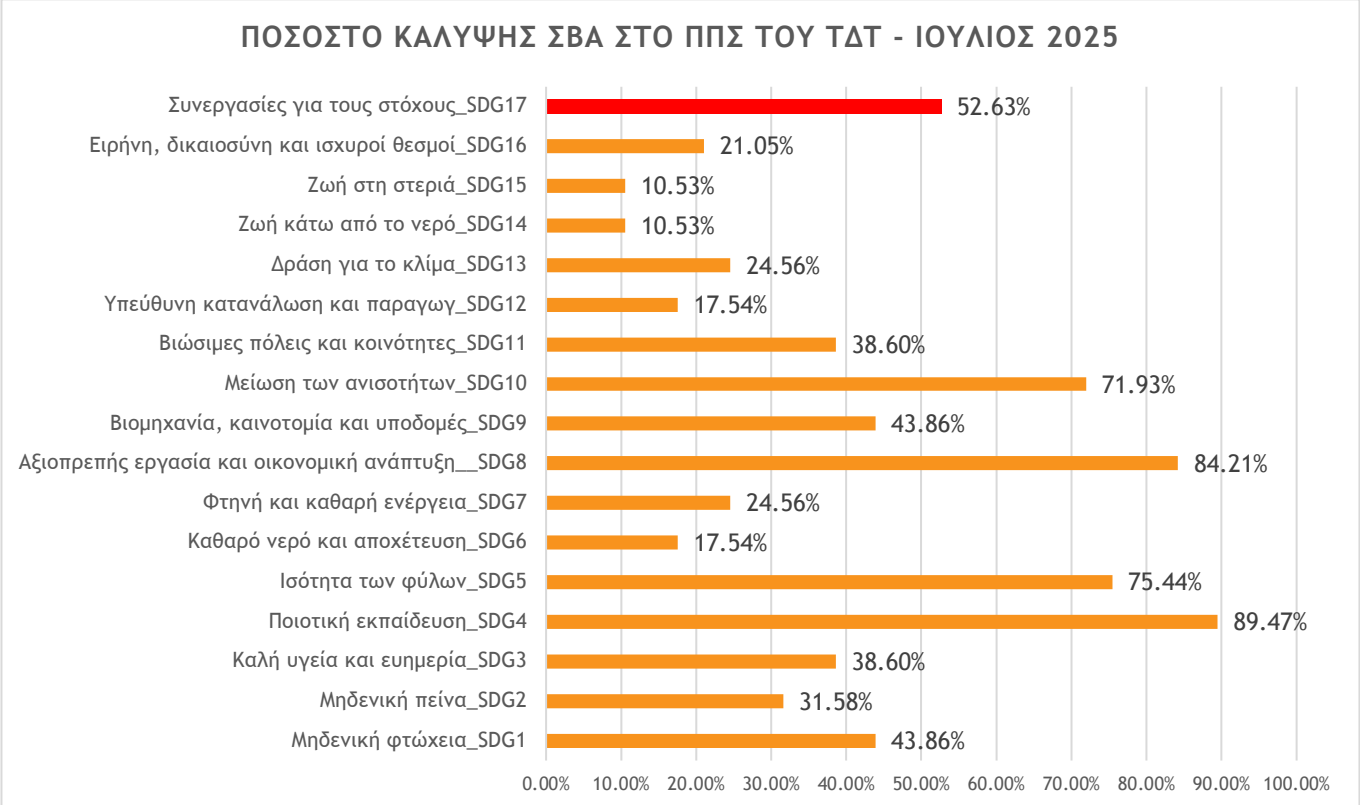

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

  - **SDG 4 Ποιοτική εκπαίδευση.** Ο συγκεκριμένος στόχος επικεντρώνεται ειδικά σε μια συμπεριληπτική, ισότιμη, ποιοτική και δια βίου εκπαίδευση και είναι εκείνος που σχετίζεται περισσότερο με τις γενικές δεξιότητες. Στο πρόγραμμα σπουδών του ΤΔΤ είναι ο στόχος με την μεγαλύτερη κάλυψη.

- **SDG 8 Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη.** Ο συγκεκριμένος στόχος καλύπτεται σε πολλά μαθήματα του προγράμματος σπουδών που σχετίζονται με τα οικονομικά (μίκρο και μάκρο), την επιχειρηματικότητα και το ανθρώπινο δυναμικό.
- **SDG 5. Ισότητα των φύλων.** Ο στόχος καλύπτεται από πολλά μαθήματα του προγράμματος σπουδών δεδομένου ότι ο τουρισμός είναι δραστηριότητα η οποία υποστηρίζεται πολύ από την γυναικεία και νεανική επιχειρηματικότητα.
- **SDG 10 Μείωση των ανισοτήτων.** Ο στόχος καλύπτεται από πολλά μαθήματα του προγράμματος σπουδών μια που αφορά την κοινωνική, επαγγελματική και ηθική ενσυναίσθηση.
- **SDG 17 – Συνεργασίες για τους Στόχους.** Ο τουρισμός ως τομέας της οικονομίας προυποθέτει την συνεργασία μεταξύ διαφορετικών ομάδων και επιστημονικών κλάδων καθώς επίσης και την αντίληψη και αποδοχή της διαφορετικότητας.Ταυτόχρονα η διδασκαλία των μαθημάτων του ΤΔΤ μέσα από τις ομαδικές εργασίες αλλά και τις συνεργασίες με επιχειρήσεις καλλιεργούν την κουλτούρα της συνεργασίας στοιχείο-κλειδί του συγκεκριμένου στόχου.

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο σύνολο των μαθημάτων του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Γράφημα 4: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΔΤ, Χειμερινό Εξάμηνο.

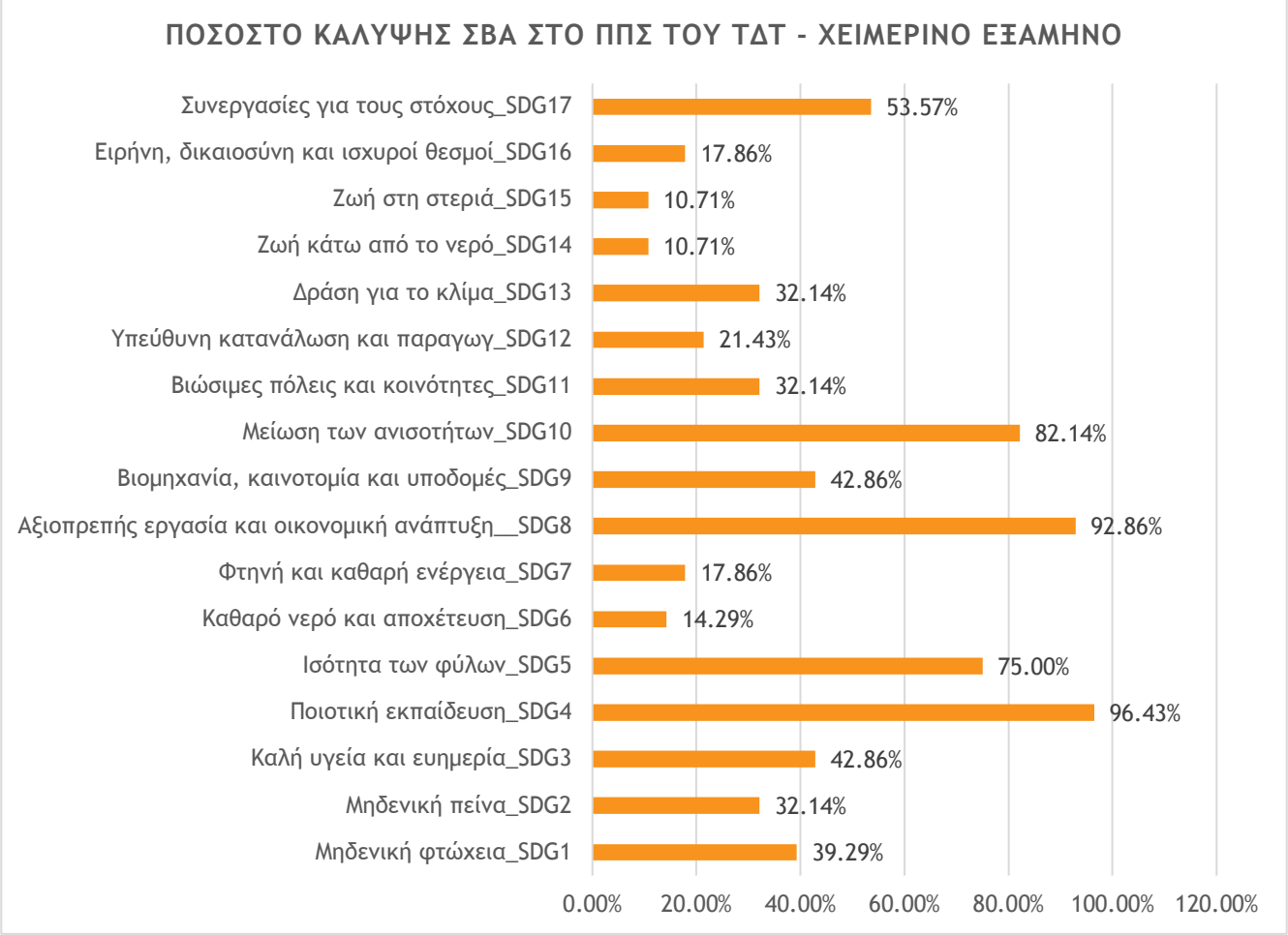

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο χειμερινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, , στο χειμερινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Γράφημα 5: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΔΤ, Εαρινό Εξάμηνο.

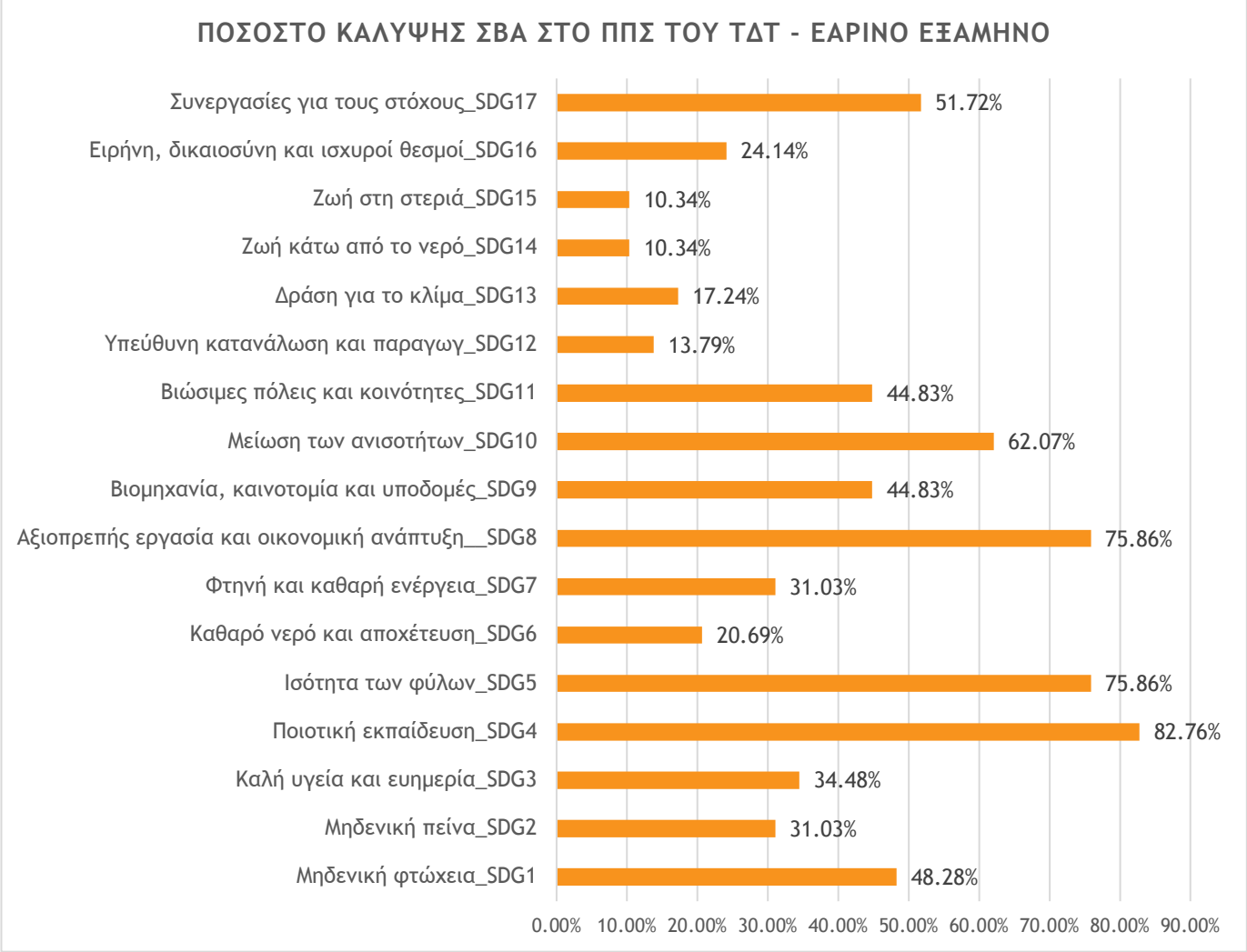

- Το υψηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο εαρινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

- Το χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης στα καταγεγραμμένα μαθήματα, στο εαρινό εξάμηνο του ΠΠΣ, παρατηρείται στους εξής στόχους:

Γράφημα 6: Ποσοστό κάλυψης ΣΒΑ στο ΠΠΣ του ΤΔΤ, Συγκεντρωτικά & Ανά εξάμηνο.

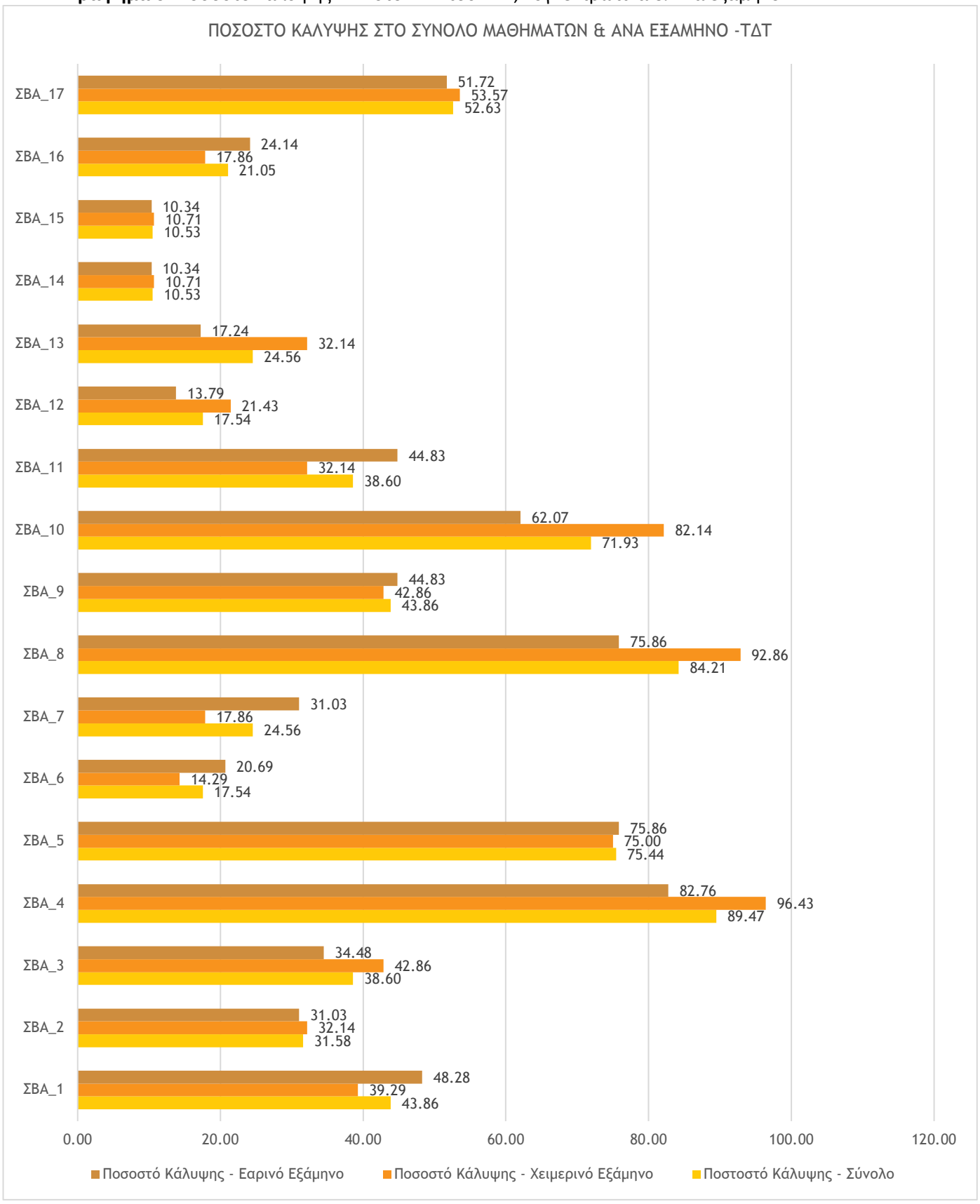

- **Συμπέρασμα**

Η χαρτογράφηση της ενσωμάτωσης των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού κάνει καταφανή την εστίαση του τμήματος σε πυλώνες όπως συνεργασία, η ποιοτική εκπαίδευση και δια βίου μάθηση, η μείωση των ανισοτήτων και η βιώσιμη ανάπτυξη. Παράλληλα αναδεικνύει και την υστέρηση σε στόχους με καθαρή περιβαλλοντική χροιά όπως τα θέματα της ενέργειας, του νερού, του κλίματος και της διατήρησης των οικοσυστημάτων. Στο σημείο αυτό ακριβώς βρίσκεται και η πρόκληση για το μέλλον. Δεδομένου ότι η σχέση τουρισμού και περιβάλλοντος είναι διττή και άρρηκτη το τμήμα θα πρέπει να προχωρήσει στην συστηματική ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεμάτων.

Προτάσεις για περαιτέρω πρόοδο

Παρακάτω ακολουθούν προτάσεις βελτίωσης οργανωμένες ανά επίπεδο παρέμβασης, ώστε να είναι πιο λειτουργικές και να μπορούν να ενταχθούν σε αναφορά, πλάνο δράσης ή συζήτηση σε επίπεδο Τμήματος.

4. Διδακτικό

- Επανεξέταση μαθημάτων που δεν περιλαμβάνουν ΣΒΑ και εντοπισμός σημείων όπου μπορούν να ενσωματωθούν σχετικές έννοιες.
- Εμπλουτισμός των μαθησιακών στόχων και περιεχομένων με θεματικές που σχετίζονται με περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική βιωσιμότητα.
- Σχεδιασμός ή επικαιροποίηση μαθημάτων με σαφή αναφορά σε έναν ή περισσότερους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.
- Ενθάρρυνση των διδασκόντων για ανάθεση φοιτητικών εργασιών, μελετών ή εφαρμογών σχετικών με τους ΣΒΑ.

5. Διοικητικό & θεσμικό επίπεδο

- Υποστήριξη από τη μονάδα διασφάλισης ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) για τη συστηματική παρακολούθηση της προόδου
- Πλήρης καταγραφή και αξιολόγηση όλων των μαθημάτων σε σχέση με την ενσωμάτωση ΣΒΑ.
- Εισαγωγή κριτηρίων ευθυγράμμισης με τους ΣΒΑ κατά τον σχεδιασμό ή την αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών.
- Δημιουργία ή αξιοποίηση διεπιστημονικών μαθημάτων ή θεματικών ενοτήτων σχετικών με τη βιωσιμότητα, διαθέσιμων σε φοιτητές όλων των ετών.
- Ετήσια έκθεση αποτύπωσης της ενσωμάτωσης των ΣΒΑ στο πρόγραμμα σπουδών, με βάση δείκτες και ποιοτική ανάλυση.

6. Στρατηγική κατεύθυνση

- Διατύπωση *σαφούς στρατηγικού στόχου* της Σ.Ο.Ε.Δ.Ε. για την ενίσχυση της βιωσιμότητας στην εκπαίδευση.
- Σύνδεση της στρατηγικής της Σ.Ο.Ε.Δ.Ε. με το *Θεματολόγιο 2030 και τους SDGs* σε επίσημα έγγραφα (π.χ. Εσωτερικός Κανονισμός, Προγραμματισμός Μαθημάτων).
- Ενίσχυση της *διατμηματικής και διεθνούς συνεργασίας* σε θέματα εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη.